

Zkrácené úvazky příliš neletí

České firmy mohou už více než tři čtvrtě roku nabízet výhodně kratší úvazky. Využívá je jen zlomek lidí. Brzdí je byrokracie

LENKA ŠTĚPÁNKOVÁ

PRAHA Už více než tři čtvrtě roku mají zaměstnavatelé výhodnější podmínky pro zkrácené úvazky. Novela z dílny resortu práce a sociálních věcí měla podle ministra Mariana Jurečky (KDU-ČSL) pomoci třeba rodičům malých dětí s dřívějším návratem do práce. Zkrácené úvazky ale firmy stále nabízejí jen velmi málo, podle nejnovějších dat resortu, která mají LN k dispozici, novou slevu na pojistném využívá 22 tisíc zaměstnavatelů a 82 tisíc zaměstnanců. I firmy potvrzují, že úpravy, které novela přinesla, žádný vliv neměly. Hlavní důvody jsou podle nich dva: nízké zvýhodnění a naopak přebujelá byrokracie.

Podíl lidí, kteří v České republice pracují na zkrácený úvazek, patří dlouhodobě k nejnižším v Evropě. Zatímco v Dánsku si podle údajů Hospodářské komory takto vydělává čtvrtina pracujících a v Nizozemsku dokonce polovina, v Česku je to zhruba šest procent. Od začátku letošního února může zaměstnavatel uplatnit slevu na pojistném za zkrácené úvazky ve výši pěti procent z úhrnu vyměňovacích základů zaměstnan-

ců. Sleva se vztahuje na lidi starší 55 let, studenty, pracovníky do 21 let, čerstvě requalifikované, zdravotně postižené a rodiče pečující o dítě do 10 let. „Naším cílem je maximálně usnadnit uplatnění na trhu práce všem, kteří mohou mít obtíže s hledáním zaměstnání nebo z nějakého jiného důvodu nemohou pracovat na plný úvazek,“ uvedl ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka (KDU-ČSL).

Nízké zvýhodnění a přebujelá administrace

Z nejnovějších dat resortu práce vyplývá, že v únoru tuto slevu na pojistném využívalo necelých 18 tisíc zaměstnavatelů a 66 tisíc zaměstnanců, v září 22 tisíc zaměstnavatelů a 82 tisíc zaměstnanců. Pro srovnání: pracujících je v Česku podle dat Českého statistického úřadu zhruba 5,3 milionu. „Z dotazníkového šetření u našich firem víme, že v klasických větších výrobních provozech k velkému rozšíření zkrácených úvazků ani s možností využití tohoto bonusu nedošlo,“ řekla pro LN ředitelka Sekce zaměstnavatelské Svazu obchodu a dopravy Dagmar Kužvartová.

Vytváření míst na zkrácený úvazek podle předsedy představenstva Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR Josefa Jaroše brání relativně nízké zvýhodnění a další administrativy. „Každý podnikatel staví na jednu stranu přínosy a náklady a v tomto případě výsledkem není významný přínos. Jde tedy o další z řady opatření, které není samo o sobě špatné, naopak, ale v praxi zásadní změnu nepřinese,“ popsal pro LN.

Mluví Hospodářské komory Miroslav Diro přidává další důvod – vyšší mzdové náklady. „Nedošlo ke zrušení ustanovení o minimálním vyměňovacím základu pro zdravotní pojištění u zaměstnanců. Čím vyšší je minimální mzda, tím se automaticky zvyšuje hranice minima zdravotního pojištění. Třeba pro rodiče navracející se do pracovního procesu po mateřské nebo rodičovské dovolené to pak znamená snížení čistého příjmu,“ poznamenal.

Také oslovené firmy se shodují, že právní úpravy žádný výraz-

ný dopad neměly. Ve Vodafone může pracovat jen část týdne každý zaměstnanec z prodejny nebo managementu už od jara roku 2021. „Této možnosti využije více než pětina nováčků, kteří od té doby do firmy nastoupili. Novela zákona tohle téma ve Vodafone nějak výrazně neovlivnila. Slevu na sociálním pojištění v částečných úvazcích využíváme v případech, kde to platná legislativa umožňuje, nebyla to ale pro nás motivace k nabízení částečných úvazků jako takových,“ popsal mluvčí Ondřej Luštinec.

I mobilní operátor O₂ nabízí možnost zkráceného úvazku už delší dobu. Počet zaměstnanců, kteří ji využívají, podle HR ředitele Pavla Milce plynule a dlouhodobě roste, zásadní změnu ale v posledních měsících nevnímá. „Pokud se některý kolega chce věnovat práci mimo firmu, máme jako zaměstnavatel na vybranou – buď přijdeme o člověka, s jehož prací jsme spokojeni, nebo přizpůsobíme chod firmy tak, aby zde jeho know-how

Zatímco v Dánsku si takto vydělává čtvrtina pracujících a v Nizozemsku polovina, v Česku je to šest procent

zůstalo. Navíc zaměstnanec, který se rozhodne, že chce studovat, přednášet na škole nebo se věnovat jiným projektům, může svoje vědomosti rozšířit a může přinášet cenné pozněty z trhu,“ poznamenal Milec.

Rovněž v ČEZ v posledních měsících došlo k nárůstu množství zkrácených úvazků jen minimálně, v počtu jednotek případů. „Především to bylo v souvislosti s řešením individuálních potřeb zaměstnanců, nikoliv v důsledku nové legislativy,“ řekla mluvčí Alice Horáková.

Ženy po mateřské narážejí u personalistů na zeď

Kaufland v současné době zaměstnává 11 539 zaměstnanců s pracovní smlouvou, z toho 28 procent na zkrácený úvazek. Většinou se jedná o matky. „Kratší úvazky umožňujeme našim zaměstnancům standardně a zároveň s přihlédnutím k provozním potřebám jednotlivých provozoven,“ uvedla mluvčí Renata Maierl.

Mluvíč Kauflandu ale upozornila na jiný problém. Novela zákona práce podle ní významným způsobem omezila flexibilitu za-

městnání na základě dohod. „Tato flexibilita přinášela výhody jak na straně zaměstnavatele, tak i na straně samotných zaměstnanců, kterým umožňovala lépe skloubit osobní a pracovní život. Zavedení plánování pracovní doby tuto flexibilitu výrazně omezuje,“ konstatovala Maierl.

Podle dat ministerstva práce a sociálních věcí slevu na pojistném u zkrácených úvazků nejvíce využívají lidé nad 55 let a rodiče dětí do 10 let. Postavením matek malých dětí na trhu práce se v letošním roce zabývala i kancelář ombudsmana. Ve výzkumu, kterého se účastnilo 1300 žen a 25 zaměstnavatelů, personalisté vypověděli, že firmy mají velkou ochotu vycházet vstříc svým zaměstnankyním a snaží se jim kromě dalších forem flexibilní pracovní doby nabízet i zkrácené úvazky.

„Výpovědi žen to však nepotvrzují. Jak uvádějí, setkávají se s diskriminačním chováním u pracovních pohovorů a většina žen nemá zkušenost s tím, že by jim zaměstnavatel po návratu z rodičovské dovolené vyšel vstříc nějakou formou flexibilní spolupráce,“ stojí ve výzkumné zprávě.